

## יהדות

### דינים

לבתי ספר עצמאיים

### הוראות

א. משך הבחינה: שעתיים וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

|           |   |        |   |     |        |
|-----------|---|--------|---|-----|--------|
| פרק ראשון | – | (8×10) | – | 80  | נקודות |
| פרק שני   | – | (20×1) | – | 20  | נקודות |
| סך הכול   | – |        |   | 100 | נקודות |

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

יש לכתוב במחברת הבחינה בלבד. יש לרשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.  
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

השאלות בשאלון זה מנוסחות בלשון רבים, אף על פי כן על כל תלמידה וכל תלמיד להשיב עליהן באופן אישי.

**בהצלחה!**

## השאלות

### פרק ראשון – הלכה למעשה (80 נקודות)

ענו על שתיים מן השאלות 1–3, ועל שמונה מן השאלות 4–14.

בשאלות שבחרתם, ענו על כל הסעיפים (לכל שאלה – 8 נקודות).

ענו על שתיים מן השאלות 1–3.

#### 1. תפילות שבת

א. בתפילת ערבית של שבת יש הנוהגים לומר את הפסוקים "ושמרו בני ישראל" וכו' בין ברכת "השכיבנו" לתפילת העמידה, ויש הנמנעים מכך.

(1) הסבירו מדוע יש הנמנעים מכך.

(2) הסבירו מדוע הנוהגים לומר פסוקים אלה אינם חוששים לדעת הנמנעים.

(3 נקודות)

ב. (1) מדוע תיקנו לומר את הפסוקים "ויכלו השמים" וכו' לאחר תפילת העמידה של ערבית?

(2) הסבירו מדוע טוב לומר פסוקים אלה עם הציבור.

(3 נקודות)

ג. כתבו שתי סיבות להוספת מזמורים לפסוקי דזמרה בשבת. (2 נקודות)

#### 2. מוקצה

א. (1) מדוע אסור בשבת לטלטל ולפנות אפר שנוצר מעצי הסקה שבערו בשבת?

(2) הסבירו מדוע הכלל "אין מוקצה לחצי שבת" אינו חל במקרה זה.

(3 נקודות)

ב. יש הנוהגים להניח חלות על השולחן לפני שמדליקים עליו נרות שבת. הסבירו מנהג זה. (2 נקודות)

ג. (1) הסבירו מהו "מוקצה מחמת חסרון כיס".

(2) כתבו שלוש דוגמאות למוקצה מחמת חסרון כיס.

(3 נקודות)

#### 3. הלכות חול המועד

א. (1) באיזה מקרה מותר להעסיק עובד יהודי במלאכה שאסורה בחול המועד ואינה דבר האבד?

(2) איזו הגבלה חלה על העובד במקרה זה?

(3) לאיזה צורך מותר להעסיק בה גוי?

(4 נקודות)

ב. "אסור לכבס שום דבר, אפילו לצורך המועד".

כתבו שני מקרים שבהם איסור זה אינו חל. (2 נקודות)

ג. האם מותר לשאת אישה בחול המועד? נמקו את תשובתכם. (2 נקודות)

ענו על שמונה מן השאלות 4–14.

#### 4. הלכות נטילת ידיים שחרית

- א. כתבו את שני הטעמים לנטילת ידיים של שחרית. (2 נקודות)
- ב. מהו סדר הפעולות של נטילת ידיים של שחרית? (2 נקודות)
- ג. (1) עד איזה חלק ביד יש ליטול לכתחילה?  
(2) כיצד יש לנהוג בשעת הדחק כאשר אין מספיק מים?  
(3) כיצד ינהג אדם שנמצא במקום שאין בו מים ואין לו מים כלל לנטילה?  
(4 נקודות)

#### 5. הלכות תפילת שמונה עשרה

- א. האם מותר להתיישב לצד אדם המתפלל שמונה עשרה? התייחסו בתשובתכם לשתי אפשרויות. (2 נקודות)
- ב. (1) אדם ישב ולמד בביתו, ולידו החל אדם אחר להתפלל תפילת שמונה עשרה. כיצד על הלומד לנהוג? התייחסו בתשובתכם לשני מצבים.  
(2) אדם ישב ולמד בבית הכנסת, ולידו החל אדם אחר להתפלל תפילת שמונה עשרה. כיצד על הלומד לנהוג?  
נמקו את תשובתכם.  
(4 נקודות)
- ג. כיצד ינהג אדם שסיים להתפלל תפילת שמונה עשרה ומאחוריו עומד אדם שטרם סיים להתפלל תפילת שמונה עשרה?  
(2 נקודות)

#### 6. דיני משיב הרוח וטל ומטר

- א. (1) כתבו ממתי ועד מתי אומרים בתפילה "משיב הרוח ומוריד הגשם".  
(2) כתבו ממתי ועד מתי אומרים בארץ־ישראל בתפילה "ותן טל ומטר לברכה" (ספרדים ועדות המזרח: "ברך עלינו").  
(2 נקודות)
- ב. אדם שטעה בחורף ולא אמר "ותן טל ומטר לברכה" (ספרדים ועדות המזרח: "ברך עלינו") – כתבו כיצד עליו לנהוג בכל אחד מן המצבים האלה:  
– טרם סיים את ברכת השנים.  
– כבר התחיל את הברכה הבאה ("תקע בשופר").  
– כבר התחיל את ברכת "רצה".  
(4 נקודות)
- ג. כיצד ינהג אדם שטעה ואמר בקיץ "ותן טל ומטר לברכה" (ספרדים ועדות המזרח: "ברך עלינו")? התייחסו בתשובתכם לשני מצבים. (2 נקודות)

**7. הלכות בציעת הפת וברכת "המוציא" והלכות סעודה**

- א.** (1) מהו גודל פרוסת הלחם שעל אדם לבצוע לצורך ברכת "המוציא" ביום חול? התייחסו בתשובתכם לשתי אפשרויות.  
 (2) כתבו שתי הלכות בנוגע לפרוסה זו.  
 (4 נקודות)
- ב.** (1) אדם נכנס לבית – האם מותר לו לבקש אוכל?  
 (2) מדוע אסור לאכול מסעודה שאינה מספקת לבעליה?  
 (3) אדם התארח אצל חברו והוגשה לו מנת אוכל. האם מותר לאורח לתת לבנו או לבתו של בעל הבית מן האוכל שהוגש לו? התייחסו בתשובתכם לשתי אפשרויות ונמקו אותה.  
 (4 נקודות)

**8. דיני ברכה ראשונה**

- לפניכם רשימת מאכלים. כתבו איזו ברכה יש לברך לפני אכילת כל אחד מן המאכלים האלה, ונמקו את תשובתכם.
- א.** גבינה  
**ב.** רסק תפוחים במרקם אחיד  
**ג.** פטריות  
**ד.** שום חריף  
**ה.** חסה  
**ו.** ריבת אתרוגים  
**ז.** כרוב כבוש  
**ח.** קליפות תפוז מסוכר  
 (8 נקודות)

**9. הלכות מליחה**

- א.** איזה מלח ראוי להכשרת בשר? נמקו את תשובתכם. (2 נקודות)
- ב.** (1) בשר ששהה שלושה ימים מן השחיטה ועדיין לא הוכשר – מה דינו?  
 (2) באיזה מקרה לא חל דין זה?  
 (3 נקודות)
- ג.** האם אפשר להכשיר כבד בצלייה כאשר הוא עטוף? (נקודה אחת)
- ד.** מה דינו של בשר לא מוכשר שהושרה במים יותר מ-24 שעות? התייחסו בתשובתכם לבשר ולכלי. (2 נקודות)

**10. הלכות מאכלות אסורות****א.** אדם שנפצע בפיו –

– כיצד ינהג בדם שבין שיניו?

– כיצד ינהג בדם שמצא על גבי המאכל שנגס בו?

(3 נקודות)

**ב.** "פת שֶׁאֶפְּאָה עם הצלי בתנור אחד" – האם מותר לאכול פת זו עם מאכלי חלב? התייחסו בתשובתכם לשתי אפשרויות.

(2 נקודות)

**ג.** (1) מהי הבעיה בקטניות למיניהן שיש עליהן נקודות שחורות?

(2) כיצד אפשר לפתור בעיה זו?

(3 נקודות)

**11. הלכות כיבוד אב ואם****א.** על פי קיצור שולחן ערוך, מדוע ראוי שאב ימחל על כבודו? (נקודה אחת)**ב.** לפניכם שני ביטויים. הסבירו כל אחד מהם, וכתבו את ההלכה הקשורה אליו.

– "כדי לתלות הכבוד באביו."

– "כולם חייבים בכבוד המקום ברוך הוא."

(4 נקודות)

**ג.** (1) כיצד ינהג בן ש"ראה לאביו שעובר על דברי תורה"?

(2) כיצד ינהג בן שבחר ללמוד תורה במקום מסוים, ואביו מתנגד לבחירתו במקום זה? הסבירו מדוע על הבן לנהוג כך.

(3 נקודות)

**12. הלכות צדקה****א.** אדם שנותן צדקה – האם ראוי שיודיע ברבים על מעשיו? התייחסו בתשובתכם לשתי אפשרויות. (2 נקודות)**ב.** (1) כמה צדקה חייב כל אדם לתת?

(2) מהו שיעור הצדקה שעל אנשי העיר לתת לעני שמקבל צדקה בחשאי?

(3) מהו שיעור הצדקה המועט ביותר שעל אנשי העיר לתת לעני המחזר על הפתחים?

(5 נקודות)

**ג.** כיצד יש לנהוג בעניים גויים? נמקו את תשובתכם. (נקודה אחת)

**13. הלכות אבדה ומציאה**

- א. איזו אבדה זקן מכובד אינו חייב מעיקר הדין לטפל בהחזרתה? הסבירו מדוע. (2 נקודות)
- ב. אדם מצא אבדה בעיר שרוב תושביה גויים –
- (1) באיזה מקרה עליו להחזיר את האבדה רק לפני משורת הדין?
- (2) באיזה מקרה אינו צריך להחזיר את האבדה אפילו לפני משורת הדין?
- (3 נקודות)
- ג. "כל המוצא אבדה... דרך הנחה..."
- (1) הסבירו את הביטוי "דרך הנחה".
- (2) כיצד יש לנהוג במקרה זה?
- (2 נקודות)
- ד. כיצד אפשר לקיים מצוות "השבת אבדה" בחפץ שלא אבד כלל? (נקודה אחת)

**14. הלכות נזקי הגוף**

- א. באיזה מצב מותר לעשות פעולה שעלולה לגרום נזק לרבים? נמקו את תשובתכם. (2 נקודות)
- ב. אדם שילם מכספו כדי להציל את חברו מסכנה – על מי משניהם מוטל לשאת בהוצאה הכספית? התייחסו בתשובתכם לשתי אפשרויות. (3 נקודות)
- ג. (1) אדם שמבקש לכפר על גניבה או על חבלה באדם אחר – מה עליו לעשות?
- (2) כיצד על הנחבל או על בעל החפץ הנגנב לנהוג במקרה זה?
- (3 נקודות)

**פרק שני – מושגים בהלכה (20 נקודות)**

ענו על שאלה 15.

**15. לפניכם שבעה מושגים.**

הסבירו בקצרה חמישה מן המושגים. לכל מושג שהסברתם, כתבו הלכה אחת הקשורה אליו (לכל מושג – 4 נקודות).

- א. הפטרה
- ב. ברכות השחר
- ג. הנץ החמה
- ד. בְּלִילָה רכה
- ה. תוך כדי דיבור
- ו. נדר
- ז. "חֲדָשׁ"

**בהצלחה!**